

Iira Ainiala

UUTISMEDIOIDEN 1960- JA 1970-LUKUJEN LÄHIÖILLE RAKENTAMA MAINE SUOMESSA

Yhteiskuntatieteiden tiedekunta
Kandidaatintutkielma
Toukokuu 2021

TIIVISTELMÄ

Iira Ainiala: Uutismedioiden 1960- ja 1970-lukujen lähiöille rakentama maine Suomessa
Kandidaatintutkielma
Tampereen yliopisto
Yhteiskuntatutkimuksen tutkinto-ohjelma
Toukokuu 2021

Tämä kandidaatintutkielmani käsittelee lähiöitä suomalaisessa yhteiskunnassa. Selvitän, miten suomalaisissa uutismedioissa on vuoden 2020 aikana käsitelty lähiöitä, millaisia asioista niistä on nostettu esiin ja millaiseksi niiden maine uutisoinnin myötä muotoutuu. Tutkimuskysymykseni on, miten vuoden 2020 aikana uutismedioissa rakennetaan 1960- ja 1970-lukujen aikana Suomessa rakennettujen lähiöiden mainetta.

Keskityn tutkielmassani vain Suomen ensimmäisiin, 1960- ja 1970-lukujen aikana rakennettuihin lähiöihin, jotka saivat alkunsa teollistumisen myötä. Toisaalta lähiöihin muutettiin suoraan maalta kaupunkiin tultaessa, parempien työllistymismahdollisuuksien toivossa, toisaalta taas kaupungin keskustojen ahtaista ja likaisista oloista. Lähiöt tarjosivat asukkailleen luonnonläheisyyttä sekä väljyyttä. Pian näille alueille kuitenkin huomattiin kasaantuvan erilaisia ongelmia. Palveluista oli pulaa ja asukkaat kärsivät yksinäisyydestä ja juurettomuudesta. Ongelmat heijastuivat myös lähiöistä tehtyyn uutisointiin, jossa lähiöistä alettiin median toimesta luoda epätoivoista kuvaa. Tällainen ongelmiin keskittynyt uutisointi on myös ajan myötä rakentanut näille lähiöille negatiivisen maineen, jolla on tutkittu olevan vaikutusta esimerkiksi alueelliseen segregaatiokehitykseen.

Tutkimukseni aineisto koostuu 17 artikkelista, jotka kaikki on julkaistu Helsingin Sanomien tai Yle.fi verkkosivuilla vuoden 2020 aikana. Kaikki artikkelit käsittelevät jollain tavalla yhtä tai useampaa lähiötä tai niissä tapahtuvaa asiaa. Tutkimusmenetelmäni on kriittinen diskurssianalyysi, joka keskittyy erityisesti kieleen ja puhetapoihin todellisuutta ja yhteiskuntaa rakentavana tekijänä. Analyysia jäsentämään olen valinnut Norman Faircloughin kehittämän kolmijako-opin, jonka mukaan kaikkia media-aineistoja voidaan analysoida jaotteleamalla ne representaatioihin, identiteetteihin ja suhteisiin. Analyysissani etsin siis aineistoni artikkeleista sellaisia puhetapoja, joilla lähiöitä representoidaan, luodaan identiteettejä sekä kuvataan lähiöihin suhtautumista niiden ulkopuolelta.

Lähiöitä representoidaan artikkeleissa neljän erilaisen puhetavan avulla. Toisaalta elämä lähiöissä esitetään jo kuihtuneeksi ja parhaat päivänsä nähneeksi. Palveluiden kuvaillaan kadonneen ja nykypäivän surkeutta korostetaan tuomalla esiin muistoja menneisyydestä, jolloin lähiöiden sosiaalinen elämä oli vilkasta ja ostarit kukoistivat. Toisaalta lähiöt esitetään paikkoina, joissa mikään ei ole muuttunut ja kaikki tunnutaan tehtävän samoin kuin aina ennenkin. Näiden lisäksi lähiöitä kuvailtiin niin levottomiksi ja väkivaltaisiksi tiloiksi kuin myös rauhan ja väljyyden tyyssijoiksi. Ristiriitaisuuksia eri puhetapojen väliltä löytyy siis runsaasti. Artikkeleissa lähiöille luodaan pääasiassa kahta erilaista identiteettiä. Lähiöt esitetään monikulttuurisina ja kansainvälisinä paikkoina, joissa kantasuomalaiset saattavat olla jopa vähemmistön roolissa. Myös yhteisöllisyys on artikkeleiden perusteella iso osa lähiöiden identiteettiä. Ulkopuolelta lähiöihin suhtaudutaan toisaalta niitä peläten ja karttaen, toisaalta ne taas nähdään taloudellisen hyödyn maksimoinnin ja uudistuksien paikkana. Kaiken kaikkiaan artikkelien lähiöille rakentama maine ei muodostu ristiriitaisen puhetapojen johdosta erityisen myönteiseksi tai kielteiseksi. Toivo paremmasta tulevaisuudesta on kuitenkin havaittavissa runsaiden uudistamistrendien sekä lähiöiden potentiaalain korostamisen johdosta.

Avainsanat: lähiö, maine, segregaatio, alueellinen segregaatio, uutismedia

Tämän julkaisun alkuperäisyys on tarkastettu Turnitin OriginalityCheck –ohjelmalla.

Sisällysluettelo

1. Johdanto	1
2. Keskeisimmät käsitteet	3
2.1. Lähiö	3
2.2. Segregaatio ja sen kehitys Suomessa	4
2.3. Mielikuva ja maine	6
3. Tutkimusasetelma ja aineisto	8
3.1. Tutkimuksen tavoite ja tutkimuskysymys	8
3.2. Aineiston esittely	8
4. Tutkimusmenetelmät	12
4.1. Diskurssianalyysi tutkimusmenetelmänä	12
4.2. Media-aineiston analyysi	13
4.3. Representaatiot, identiteetit, suhteet	14
5. Analyysi	16
5.1. Representaatiot	16
5.2. Identiteetit	22
5.3. Suhteet	24
6. Yhteenveto ja pohdinta	27
Lähteet	30

1. JOHDANTO

“Kaiken kaikkiaan voi sanoa, että jos julkiseen keskusteluun, kirjallisuuteen ja tutkimukseen on luottamista, Suur-Helsingin lähiöissä on kehittymässä todella suuren luokan inhimillisiä ja sosiaalisia ongelmia.”

Näin kirjoitti Matti Kortteinen (1982, 15) jo 1980-luvulla julkaistussa kirjassaan *Lähiö: tutkimus elämäntapojen muutoksesta*. Suomessa lähiöt saivat alkunsa 1900-luvun teollistumisen ja kaupungistumisen seurauksena (Kortteinen 1982, 11), ja nämä, pääasiassa 60- ja 70-lukujen aikana rakennetut asuinalueet, ovat saaneet huolestunutta ja kriittistä arvostelua osakseen lähes koko niiden olemassaolon ajan. Lähiöiden kritisoinnin kohteet ovat ajan saatossa vaihtuneet riittämättömien palvelujen sijasta kohti riittämättömiä asukkaita, jotka omalla toiminnallaan saavat alueet näyttämään vääränlaisilta, niin kutsuuilta ongelmalähiöiltä. (Junnilainen 2019, 55.)

Lähiöiden negatiivisen kehittymisen taustalla vaikuttaa segregaatina tunnettu ilmiö. Segregaatiolla tarkoitetaan eriytymistä (Kielitoimiston sanakirja 2020), ja yksi sen muodoista on alueellinen eriytyminen, johon myös tässä tutkielmassa keskitytään. Suomessa, kuten myös muissa Pohjoismaissa, on perinteisesti vaalittu tasa-arvon ideologiaa ja erityisesti alueiden väliset erot on onnistuttu pitkään pitämään pieninä. Kuitenkin 1990-luvun laman seurauksena alueet ovat alkaneet eriytyä ja Suomi jakautua yhä selvemmin alueittain. (Stjernberg 2015, 548.) Laman on nähty vaikuttaneen erityisesti matalan koulutustason alueilla, joissa työttömyys on lähtenyt sen seurauksena muita alueita nopeampaan kasvuun (Kortteinen & Vaattovaara 2015, 570). Tämän eriytymiskehityksen eli segregaatian voimistumisen johdosta ongelmat ja huono-osaisuus ovat keskittyneet tietyille alueille, jotka usein ovat juuri näitä 60–70-lukujen aikana rakennettuja lähiöitä (Stjernberg 2015, 549). Segregaatio ei aina automaattisesti ole negatiivista (Salonen 2019, 16), mutta useimmiten sen kuitenkin katsotaan olevan epätoivottu kehityssuunta (Eerola & Saarimaa 2019; Stjernberg 2015).

Segregaation yhtenä edistävänä tekijänä voivat olla mielikuvat alueista, jotka osaltaan vaikuttavat muuttoliikkeen kehittymiseen. Kielteiset mielikuvat alueesta voivat saada ihmiset välttelemään tätä aluetta ja näin edistämään alueiden sosioekonomisia eroja ja segregaation kehittymistä. (Stjernberg 2015, 558.) Alueesta syntyvät mielikuvat ja niiden pohjalta vakiintuva maine on tärkeää huomioida, sillä maineella ja mielikuvilla on tutkittu olevan niin taloudellisia kuin sosiaalisiakin kerrannaisvaikutuksia (Ilmonen 2014, 52). Erkki Karvonen (1999, 22) totesi jo reilut 20 vuotta sitten, että median rooli maineen rakentajana on jatkuvassa kasvussa ihmisten kuluttaessa yhä enemmän aikaa mediaa seuraten, ja on todettava, ettei tämä kehitys ole 2000-luvun aikana ainakaan osoittanut hiipumisen merkkejä. Vaikka media ei olekaan yksinään vastuussa lähiöiden huonosta maineesta, ei sen vaikutuksia lähiöiden ongelmallisen leiman vakiinnuttamisessa voida kuitenkaan ohittaa (Junnilainen 2019, 55).

Tässä tutkielmassani keskityn tarkastelemaan sitä, miten uutismedioissa on vuoden 2020 aikana kirjoitettu 1960–1970-luvun aikana rakennetuista suomalaisista lähiöistä ja selvitän sitä, millaisiksi näissä teksteissä esiintyvät diskurssit ovat lähiöiden mainetta Suomessa rakentaneet. Tarkastelen tutkimuksessani suomalaisia lähiöitä yleisellä tasolla, vaikka samalla myös tiedostan lähiöiden olevan joukko keskenään hyvin erilaisia ja eri tavalla kehittyviä alueita (Stjernberg 2015, 559).

Aloitan tutkielmani määrittelemällä sille keskeisimmät käsitteet, lähiön, segregaation sekä mielikuvan ja maineen. Sen jälkeen esittelen ensin tutkimuskysymykseni ja tuon esiin aineistoni sekä sen valintaan vaikuttaneet syyt ja perustelut. Tämän jälkeen paneudun tarkemmin tutkimusmenetelmääni eli kriittiseen diskurssianalyysiin, ja tuon esiin media-aineistoa analyysin kohteena. Taustoitan myös tulevaa analyysitapaani määrittelemällä Norman Faircloughin (1997) kolmijako-oppia representaatioista, identiteeteistä ja suhteista. Aineistoni analyysin aloitan erittelemällä uutisteksteissä esiintyviä representaatioita, identiteettejä ja suhteita lähiöiden kontekstissa ja tuon esiin, millaista mainetta nämä lähiöille rakentavat. Viimeisenä kokoon yhteen tutkielmani keskeisimmät havainnot, pohdin millaista mainetta havaintoni lähiöille rakentavat ja esitän ehdotuksia tulevalle tutkimukselle.

2. KESKEISIMMÄT KÄSITTEET

Tässä luvussa tuon esiin tutkimukselleni tärkeimpiä käsitteitä. Määrittelen lähiön, segregaaion sekä mielikuvan ja maineen ja tuon esiin aiempaa tutkimusta näistä aiheista. Perustelen myös, miksi olen päättänyt käyttämään tiettyjä käsitteitä.

2.1. Lähiö

Kielitoimiston sanakirja (2020) määrittelee *lähiön* sellaiseksi osaksi taajamaa, josta on löydettävissä kaikki sellaiset palvelut, jotka ovat päivittäisen arjen ja elämisen kannalta tärkeimpiä. Lähiöt saivat alkusysäyksensä teollistumisen vauhdittuessa Suomessa 1800- ja 1900-lukujen taitteessa (Kortteinen 1982, 11), ja 50-luvulta alkaen muuttoliike maalta suurimpiin kasvukeskuksiin sai aikaan tarpeen rakentaa uusia asuinalueita kaupunkien keskustojen ulkopuolelle. Nämä lähiöt nähtiin niiden rakennusvaiheessa osana parempaa tulevaisuutta, toiveikkuutta sekä hyvinvointivaltion räjähdysmäistä kasvua. (Luhtakallio & Mustranta 2017, 11.) Lähiöt houkuttelivat asukkaita tarjoten luonnonläheistä ja väljää asumista poissa keskustan melusta ja pölystä (Junnilainen 2019, 58–59). Lähiöiden rakentaminen oli vilkkaimmillaan 1970-luvulla, ja silloin ne levisivät Etelä-Suomen suurimmista kasvukeskuksista myös muuhun maahan ja pienemmille paikkakunnille (Stjernberg 2015, 551). Nopean kehityksen ansiosta lähiö nousi Suomessa pian kaikkein yleisimmäksi asuinpaikaksi (Luhtakallio & Mustranta 2017, 11; Stjernberg 2015, 551).

Lähiöiden nopean rakentamisen mukana seurasi myös suuri mediahuomio, ja lähiöt ovat alusta saakka olleet aktiivisen tarkastelun kohteita (Junnilainen 2019, 19). Jo 1970-luvulta lähtien lähiöt on nähty yhteiskunnallisessa keskustelussa ja uutisoinnin kautta ongelmallisina sekä huono-osaisina alueina (Luhtakallio & Mustranta 2017, 11; Junnilainen 2019, 64). Matti Kortteinen (1982, 11–13) kuvasi jo 1980-luvulla kirjassaan *Lähiö: tutkimus elämäntapojen muutoksesta*, kuinka lähiöitä arvosteltiin yhteiskunnassa tiukasti ja niin vakiintuneesti, että voitiin puhua jo eräänlaisesta lähiöideologiasta, jossa lähiöt aiheuttavat asukkailleen eristyneisyyttä ja yksinäisyyttä.

Ostarit ovat edelleen keskeinen osa lähiöitä, vaikka nykyään palvelut keskittyvät yhä useammin ostareilta kohti suuria kauppakeskuksia (Harjunen & Mäenpää 2015, 2). Ostari voi parhaassa tapauksessa toimia alueen asukkaille sekä sen ulkopuolisille merkityksellisenä kohtaamispaikkana, joka on tiivis osa alueellista identiteettiä (Kopomaa 2011, 20). Useammin se kuitenkin näyttäytyy rapistuneena ja häiriökäyttäytymisen keskittymänä, millä voi olla ratkaiseva vaikutus siihen,

millaiseksi lähiö kokonaisuudessaan koetaan. Ostarin tila heijastelee siis vahvasti lähiön maineeseen. (Harjunen & Mäenpää 2015, 2.)

Tässä tutkielmassani olen valinnut aiheekseni lähiöt, mutta olen halunnut rajata tarkasteluni kohteeksi nimenomaan Suomen alkuperäiset eli noin 1960–1970-lukujen aikana rakennetut lähiöt, joissa asuntokanta on pitkälti kerrostalomaista. Koen nämä asuinalueet tutkimukseni kannalta mielenkiintoisimmiksi, sillä nimenomaan näissä, vanhemmissa lähiöissä asukkaiden työttömyysasteen sekä pienituloisuuden ja matalan koulutuksen on nähty kasvaneen erityisesti viime vuosikymmenten aikana suhteessa muihin alueisiin (Stjernberg 2015, 556).

2.2. Segregaatio ja sen kehitys Suomessa

Kielitoimiston sanakirja (2020) kuvailee *segregaatiota* sanoilla eriyttäminen, eriytyminen ja erilaistuminen. Tällaista eriytymistä voi tapahtua monella eri alueella, kuten ammatillisesti tai maantieteellisesti. Esimerkiksi työelämässä ammatillinen segregatio näkyy sukupuolten välillä, jolloin sukupuolet ajautuvat voimakkaasti eri aloille jo heti koulutusala valitessaan. Naiset kouluttautuvat selkeästi enemmän erilaisille palvelualoille, kuten terveys- ja sosiaalipalveluiden pariin, kun taas miehet hakeutuvat useammin työskentelemään teollisuuden ja rakentamisen parissa (Huhta & Pasila 2013, 120). Myös johtajuus on keskittynyt selkeästi naisia enemmän miehille (Mikkela 2013, 65). Tässä tutkielmassani pääosassa on kuitenkin segregatian alueellinen ulottuvuus eli alueellinen eriytyminen.

Käytän tutkielmassani segregatiota ja alueellista eriytymistä synonyymeinä toisilleen. Vaikka nämä käsitteet periaatteessa tarkoittavatkin samaa, on segregatio suomalaisessa tutkimusperinteessä usein nähtävissä negatiivissävytteisenä terminä, joka kuvastaa eriytyksen olevan kielteinen ja epätoivottu kehityssuunta (Vilkama 2011, 25). Alueellinen eriytyminen ei kuitenkaan aina automaattisesti tuo mukanaan negatiivisia asioita, vaan se voi tuottaa myös eriytyisiä ja positiivisella tavalla toisistaan erilaisia alueita ja kannustaa toteuttamaan omaa yksilöllisyyttään sekä valinnanvapauttaan (Salonen 2019, 16). Tiedostan segregatio–käsitteen latautuneisuuden, mutta olen valinnut sen osaksi tutkielmaani ja käytän sitä alueellisen eriytyksen käsitteen kanssa rinnakkain. Olen päätenyt tähän ratkaisuun, sillä tutkimusaiheena lähiöt on monesti jo valmiiksi negatiivisesti latautunut ja olen erityisen kiinnostunut lähiöiden esittämisestä mediassa kielteisessä valossa. Tutkimukseni lähtökohta on sen ongelman tiedostaminen, että segregatiokehityksen mukanaan tuomat ongelmat näyttävät vahvasti lähiöitä koskevassa uutisoinnissa, samalla rakentaen niiden negatiivista mainetta. En siis käsittele tässä tutkielmassani alueellisen eriytyksen positiivista puolta.

Alueet voivat eriytyä toisistaan monella eri tavoin. Alueellinen eriytyminen jakautuu perinteisesti kolmeen eri muotoon, jotka ovat sosiaalinen, demografinen ja etninen alueellinen eriytyminen. Sosiaalinen eriytyminen tarkoittaa väestön jakautumista eri alueille tulo- ja koulutustason perusteella, demografinen puolestaan viittaa enemmän iän ja elämänvaiheen mukaan eriytymiseen. Etnisellä eriytymisellä taas tarkoitetaan sitä, että eri etniset ryhmät keskittyvät asumaan omilla asuinalueillaan. Näitä muotoja on kuitenkin lähes mahdotonta erotella täysin toisistaan, sillä ne usein toimivat ja esiintyvät tiiviisti yhdessä. (Vilkama 2011, 24–25.)

Segregaatio voi vaikuttaa negatiivisesti alueiden asukkaiden hyvinvointiin. Usein se syventää ongelmia alueilla, joille huono-osaisuus on kasaantunut jo ennestään. Naapurustovaikutusten mukaan samalla alueella elävät vaikuttavat toistensa elämään selkeästi. Lapsen leikkikavereilla on tutkittu olevan vaikutus siihen, miten lapsi tulevaisuudessa esimerkiksi menestyy koulussa, työelämässä tai millaisia elämäntapavalintoja hän tekee. (Eerola & Saarimaa 2019, 239.) Kasaantunut huono-osaisuus leviää asuinalueilla naapurustovaikutusten mukaisesti entisestään ja vaikeuttaa koko alueen elämää. Tutkimusten mukaan pienituloiset osallistuvat muita vähemmän poliittiseen päätöksentekoon. Tämä vaikuttaa osaltaan siihen, että huono-osaisten alueiden julkiset palvelut heikkenevät ja näin entisestään huonontavat näiden alueiden asukkaiden asemaa ja eriyttävät alueita. (Eerola & Saarimaa 2019.) Segregaation vaikutuksia alueiden asukkaisiin ja heidän hyvinvointiinsa on tutkittu kuitenkin vielä suhteellisen vähän (Turtiainen 2020, 22).

Suomen sisällä alueelliset erot ovat pitkään pysyneet melko pieninä. Tähän ovat vaikuttaneet muun muassa Suomelle ja muille Pohjoismaille ominainen tasa-arvon sekä universalismin ideologia. Hyvinvointivaltion vahva rooli toimijana on pitkään taannut sen, että Suomessa kaikille on pyritty takaamaan samanlaiset palvelut, koulutus ja ylipäänsä mahdollisuudet elämään. 1990-luvulta alkaen tämä ideologia on kuitenkin joutunut koetukselle niin tuloerojen, terveyserojen kuin työttömyydenkin kasvaessa. (Stjernberg 2015, 548.) 1990-luvun lama Suomessa vaikutti pysyvästi suomalaisten alueiden kehittymiseen. Lama nähdään käännekohtana, jota ennen Suomen alueet olivat suhteellisen tasalaatuisia ja jonka jälkeen alueiden väliset erot ovat kasvaneet reippaasti. Suomi on jakautunut selvemmin erilaisiin menestyviin kasvukeskuksiin ja huono-osaisiin, poismuuttoliikkeen seutuihin. (Stjernberg 2015, 547–548.) Tästä käännekohtasta puhutaan myös rakenteellisena murroksena (Kortteinen & Vaattovaara 2015, 562).

Suomessa segregaation ehkäisemiseksi on käytetty laajasti hyväksi sosiaalista sekoittamispolitiikkaa, joka mahdollistaa myös pienituloisten asumisen houkuttelevilla asuinalueilla (Eerola & Saarimaa 2019, 248). Sekoittamispolitiikalla tarkoitetaan käytännössä sitä, että erilaisia asumismuotoja

sekoitetaan keskenään. Esimerkiksi kaupungin vuokra-asuntoja pyritään sijoittamaan tasaisesti eri puolille kaupunkia. (em. 238.) On kuitenkin huomattu, että tällaisen sekoittamispolitiikan vaikutukset ovat olleet Suomessa viime aikoina hiipumaan päin (Kortteinen & Vaattovaara 2015, 569). Lisäksi segregaaation lievittämiseksi voidaan panostaa paikallisiin julkisiin palveluihin, sillä niillä on tutkittu olevan selkeä yhteys asuinalueen haluttavuuteen (Eerola & Saarimaa 2019, 250).

2.3. Mielikuva ja maine

Mielikuva määritellään Kielitoimiston sanakirjassa (2020) sisäiseksi, psyykkiseksi kuvaksi jostakin asiasta. Kenneth Boulding (1961, 64) kirjoitti aikoinaan, että sen lisäksi, että mielikuvat jatkuvasti muokkaavat yhteiskuntaamme, myös yhteiskuntamme omalla tavallaan muokkaa ja uusintaa jatkuvasti näitä mielikuvia. Yhteiskunta ja mielikuvat ovatkin siis kiinteässä suhteessa toisiinsa. Mielikuvilla on suurta merkitystä esimerkiksi markkinoilla toimiessa ja uusiin ihmisiin tutustuessa; hyvä mielikuva voi suojata haltijaansa väestönsuojan lailla. Kaikkein tehokkaimmin mielikuvia muodostavat media ja sen erilaiset toimijat. (Karvonen 1999, 20–22.)

Mainetta käytetään usein ristiin mielikuvan käsitteen kanssa. Maine toimii monessa suhteessa mielikuvan kaltaisesti: sillä on paljon vaikutusvaltaa niin ihmisten valintoihin ja päätöksiin kuin myös siihen, miten sen haltijaan suhtaudutaan (Karvonen 1999, 18–20). Karvonen (1999) kirjassaan käyttää näitä käsitteitä monessa kohtaa yhdessä, mutta tuo kuitenkin myös esille, että maine on monesti mielikuvaa nykyaikaisempi ja kuvaavampi käsite käytettäväksi (Karvonen 1999, 46). Tästä syystä olen myös itse valinnut tutkielmassani tarkastella nimenomaan lähiöistä muotoutuvaa mainetta, en mielikuvia. Jos mielikuva ymmärretään jonkin henkilökohtaiseksi näkemykseksi jostakin ja jaettu mielikuva puolestaan useamman yksilön yhteisesti ymmärretyksi näkemykseksi, kuvaa maine taas enemmän sitä, mitä jonkun yleisen enemmistön uskotaan pitävän yhteisenä näkemyksenään ja totenaan (Nieminen 2020, 12). Maine muodostuu nimenomaan sen kautta, mitä ihmiset lukevat, kuulevat ja kokevat ympärillään (Karvonen 1999, 46; Ilmonen 2014, 53). Se ei siis ole visuaalinen käsite. Maine tarvitsee muodostuakseen aina jonkun yhteisön, jossa jutut ja kirjoitukset lähtevät leviämään. Tietyn asian maine saattaa myös vaihdella yhteisöstä riippuen. Kerran muodostunutta mainetta voi olla haasteellista saada muokattua, ainakaan parempaan suuntaan. (Karvonen 1999, 46–47.)

Asuinalueen kielteinen maine voi syntyä monesta eri tekijästä. Jos esimerkiksi alueella on pelkkiä asuntoja eikä juurikaan palveluita, alueesta ei pidetä huolta, sen väestörakenne on epätasapainoinen tai infrastruktuuri toimimaton, saattaa alueen maine helposti muodostua negatiiviseksi. Uutismediat

voivat omalla uutisoinnillaan myös vahvistaa tällaista kielteistä kuvaa. (Ilmonen 2014, 51–52.) On lisäksi tutkittu, että fyysisiä tai toiminnallisia ominaisuuksia useammin alueen maineeseen vaikuttavat sen sosioekonomiset ominaisuudet, kuten esimerkiksi keskimääräinen tulotaso (Permentier, Van Ham & Bolt 2008, 833). Asuinalueen maineella on merkitystä, sillä se voi vaikuttaa esimerkiksi alueen hinta- ja palvelutasoon sekä alueeseen kohdistuvaan muuttoliikkeeseen (Ilmonen 2014, 52).

3. TUTKIMUSASETELMA JA AINEISTO

Tässä luvussa taustoitan ensin tutkimukseni innoittajaa sekä täsmennän sen tavoitteen ja tutkimuskysymyksen. Tämän jälkeen esittelen aineistoni yksityiskohtaisesti, perustelen sen valinnan ja tuon esiin sen erityispiirteitä.

3.1. Tutkimuksen tavoite ja tutkimuskysymys

Tutkimus on saanut innoituksensa Lotta Junnilaisen väitöskirjassaan *Lähiökylä* (2019) esiin nostamista lähiöistä väärin ymmärrettyinä ja julkisesti esitettyinä tiloina. Junnilainen tutkii kirjassaan kahta “ongelmalähiöksi” nimettyä asuinalueita, joista hän pyrkii selvittämään, mistä alueiden ongelmallinen maine muodostuu ja miten siihen suhtaudutaan alueiden asukkaiden kesken. Luettuani kirjan kiinnostuin siitä, millä tavoin alueiden mainetta rakennetaan niiden ulkopuolelta ja miten maine suhteutuu näiden alueiden todelliseen luonteeseen. Tutustuessani erilaiseen lähiöistä kirjoitettuun materiaaliin päädyin siihen, että voimakkaimmin ihmisten asenteisiin ja ajatuksiin vaikuttavat uutismediat ja niiden tekstit. Tutkimuskysymyksekseni muodostui, **miten 1960- ja 1970-lukujen lähiöiden mainetta rakennetaan suomalaisissa uutismedioissa vuoden 2020 aikana?** Millaiseksi se lopulta muotoutuu ja millaisin keinoin?

3.2. Aineiston esittely

Tutkimukseni aineisto on koottu Helsingin Sanomien sekä Yle Uutisten verkkosivuilla julkaistuista artikkeleista. Helsingin Sanomat ja Yle Uutiset valikoituivat kohteeksi monestakin eri syystä. Ensinnäkin molemmat uutismediat ovat Suomen luetuimpien joukossa. Helsingin Sanomat on levikiltään Suomen ehdottomasti suurin tilattava sanomalehti ja sen kokonaislevikki vuonna 2019 oli lähes 400 000 (Levikkitilasto LT2019). Yle Uutiset puolestaan on lähes kokonaan valtion omistuksessa olevan Yleisradion uutiskanava, joka kokoaa suosituille verkkosivustolleen kattavaa uutistarjontaa (Yle.fi 2014). Toiseksi, suurin osa tässä tutkimuksessa tarkasteltavista alueista eli 1960–1970-luvuilla rakennetuista lähiöistä sijoittuu pääkaupunkiseudulle, mikä on myös Helsingin Sanomien tiheintä levikkialuetta (Roivainen 1999, 31). Näin ollen voidaan olettaa lehden uutisoinnin olevan pääkaupunkiseutuun painottunutta. Yle Uutiset taas uutisoi kattavasti koko maan tapahtumista, näin ollen myös pääkaupunkiseudusta. Kolmanneksi, niin Helsingin Sanomien kuin myös Yle Uutisten verkkosivut ovat helposti saatavilla ja nopeita käyttää.

Uutismedioita ja niiden välittämää mainetta tutkiessa on hyvä pitää mielessä, että pääsy Helsingin Sanomien sisältöön ei helppokäyttöisistä nettisivuista huolimatta ole lainkaan esteetöntä. Fyysisen lehden maksullisuuden lisäksi myös iso osa verkkosisällöstä on maksumuurin takana niin, että vain otsikko ja osa ingressiä on vapaasti luettavissa. On hyvä pohtia artikkeleiden tuottamaa mainetta tutkiessa, kuinka suuri vaikutus pelkällä otsikolla voi olla varsinkin tällaisessa tilanteessa, jossa kaikilla ei ole yhtäläistä mahdollisuutta lukea artikkeleita kokonaan. Yle Uutisten kohdalla tilanne on erilainen, sillä Yleisradion (2014) periaatteiden mukaisesti kaiken sen tuottaman sisällön tulee olla jokaisen suomalaisen vapaasti saatavilla. Tästä johtuen Yle Uutisten nettisivuilla ei ole käytössä maksumuuria, vaan kaikki artikkelit ovat verkossa vapaasti luettavissa.

Olen valinnut aineistokseni Helsingin Sanomien sekä Yle Uutisten artikkelit, eli uutismedioiden nettisivuilla julkaistut toimitukselliset tekstit. Olen hakenut aineistoa Helsingin Sanomien sekä Yle Uutisten hakukoneen avulla käyttäen hakusanaa “lähiö”. Tulokseksi saadut tekstit on kirjoitettu pääasiassa neljän ison suomalaisen kaupungin lähiöistä, jotka ovat Helsinki, Espoo, Vantaa ja Turku, joten nämä rajautuivat aineistoni tarkastelukaupungeiksi. Vaikkei lähiöiden maantieteellisellä sijainnilla olekaan tutkimukseni kannalta varsinaisesti merkitystä, on lähiöitä tarkasteltaessa hyvä ottaa huomioon, että suomalaiset lähiöt keskittyvät nimenomaan näihin suuriin kaupunkeihin, sillä ne ovat saaneet alkunsa aikoinaan 50-luvulla kaupunkeihin kohdistuneen muuttoliikkeen seurauksena (Luhtakallio & Mustranta 2017, 11).

Aineistokseni ovat valikoituneet kaikki ne artikkelit, jotka on julkaistu vuoden 2020 aikana ja jotka käsittelevät keskeisesti joko ylipäänsä jotakin tiettyä 1960–1970-luvuilla kaupungistumisen seurauksena syntynyttä lähiötä tai lähiössä tapahtuvaa ilmiötä. Jotta saisin aineistoni rajattua tarpeeksi pieneksi ja jotta se mahdollistaisi mahdollisimman syvällisen analyysin, rajasin aineistoni myös koskemaan vain sellaisia artikkeleita, joissa toimittaja on varta vasten vierailut yhdessä tai useammassa lähiössä. Koen nämä artikkelit oleellisimpana aineistona maineen muodostumisen tutkimusta varten, sillä alueiden tapahtumiin sekä kehitykseen paneudutaan näissä erityisellä tarkkuudella ja usein myös haastatellaan alueiden asukkaita ja tuodaan esiin heidän näkökulmaansa. Samanlaisen rajauksen tekee myös Krista Nieminen (2020, 25) sosiologian pro gradu -tutkielmassaan, jossa hän vertailee kahden lähiön maineen rakentumista Helsingin Sanomien uutisoinnissa vuosien 2000 ja 2017 välillä. Olen rajannut aineistoni ulkopuolelle kirjoituksia, jotka käsittelevät esimerkiksi jotakin uudempaa, 2000-luvun aikana rakennettua lähiötä, sekä sellaisia kirjoituksia, joissa lähiö on esiintynyt vain pienessä sivuroolissa.

Näiden rajausten pohjalta olen koostanut aineistoni, joka koostuu yhteensä seitsemästätoista Helsingin Sanomien sekä Yle Uutisten artikkelista, jotka on kaikki julkaistu vuoden 2020 aikana, eli 1.1.2020 – 31.12.2020 välillä. Helsingin Sanomien artikkeleita on 13 ja Yle Uutisten artikkeleita puolestaan 4. Kun artikkeleita on aineistona vain alle kaksikymmentä ja ne on julkaistu ainoastaan vuoden sisällä, tutkimuksessani ei ole mahdollista tehdä mitään yleistäviä huomioita maineen rakentumisesta eikä myöskään eritellä lähiöitä yksittäisiksi tapauksikseen. On kuitenkin hyvä huomata, että diskurssianalyyseissa ei pyritäkään saavuttamaan yhtä totuutta, joka pätee ympäri maailman, vaan enemmänkin löytämään teksteistä joitakin kielenkäytön kautta ilmeneviä yhteisiä puhetapoja siinä kontekstissa, jossa analysoitava aineisto siinä hetkessä on (Jokinen ym. 2016, 360).

Media aineistona vaikuttaa paljon tutkimuksen etiikkaan. Tutkielmani aineisto, kuten media-aineistot yleensäkin, on kirjoitettu ja julkaistu yleiseen jakeluun ja tarkoitettu mahdollisimman suuren yleisön luettavaksi. Monissa artikkeleissa on esimerkiksi haastateltu alueiden asukkaita ja heidät on esitelty omien toiveidensa mukaisesti joko koko nimellään, etunimellä tai ilman nimeä. Asukkaat ja muut haastateltavat artikkeleissa ovat itse antaneet suostumuksensa tulla haastatelluiksi ja näin ollen on eettisesti hyväksyttävää ottaa heidät ja heidän sanomansa myös osaksi tätä tutkimusta. (Kuula 2011, 82.)

Seuraavassa taulukossa on listattuna tutkielmani aineisto kokonaisuudessaan eli artikkelien nimet, julkaisupäivämäärät ja tieto siitä, kummassa uutismediassa artikkeli on julkaistu. 17 artikkelia on taulukossa järjestetty ja numeroitu sen perusteella, että ensin ovat Helsingin Sanomien 13 artikkelia julkaisujärjestyksessä vanhimmasta uusimpaan, ja sen jälkeen ovat Yle Uutisten neljä artikkelia, myös julkaisujärjestyksessä. Näitä numerointeja käytän hyväkseni tulevassa analyysissä. Lyhenne A tarkoittaa artikkelia ja kun viitataan aineistosta esimerkiksi A1:seen, tarkoitan sillä tämän taulukon ensimmäistä artikkelia.

	Artikkelin otsikko	Julkaisupäivämäärä	Uutismedia
1.	Hiekkalaatikkoystävyyttä	2.2.2020	Helsingin Sanomat
2.	Vapaat ja yksin	9.2.2020	Helsingin Sanomat
3.	Kontulan ostarin ruokajonossa turvavälit eivät pidä, vaikka moni on riskiryhmää	27.3.2020	Helsingin Sanomat
4.	Korso kiri yllättäen ennakkosuosikiksi vuoden kaupunginosa -kisassa - lähiön asukkaat ihmeissään	8.5.2020	Helsingin Sanomat
5.	Espoossa on baari, joka on toiminut samalla nimellä ja sijainnilla liki 50 vuotta	10.7.2020	Helsingin Sanomat
6.	Varissuo on Suomen monikulttuurisimpia lähiöitä, ja tuore kirja kertoo, että sen asukkaat suojautuvat rasismilta rajun huumorin avulla: "Tässä on tulevia terroristeja"	10.8.2020	Helsingin Sanomat
7.	Miksi Vantaan ensimmäinen ostari rapistuu? Keskellä Kaivoksela on aikansa arkkitehtoninen helmi, joka halutaan jyrätä asuntojen tieltä	18.9.2020	Helsingin Sanomat
8.	Helsinki suunnittelee Kontulaan niin isoa muutosta, ettei aluetta enää tuntisi entiseksi	29.9.2020	Helsingin Sanomat
9.	R-kioskit olivat jo valumassa lähiöistä ostoskeskuksiin - Sitten korona-aika "avasi silmät" ja kioskiketju teki täyskäännöksen	16.10.2020	Helsingin Sanomat
10.	Mikä Korsoa vaivaa? Vantaalaislähiön keskustassa sinnittelevät enää lähinnä pitseria ja kaksi kapakkaa	26.10.2020	Helsingin Sanomat
11.	Lannistava näky ostarilla: ensin asennettiin kyltit, jotka kieltävät alkoholin juomisen - Sitten joukko miehiä tuli niiden alle tapojensa orjana juomaan	20.11.2020	Helsingin Sanomat
12.	Miksi jotkut juovat koko ajan viinaa lähiostarilla? Nyt Pihlajamäessä asuva alkoholisti kertoo tarkasti, millaista on elää ryppyporukassa	2.12.2020	Helsingin Sanomat
13.	1960-luvulla moni halusi pois Helsingistä - Kutsuhuutoon vastasi harmaa lähiö, josta piti tulla jotain suurta	25.12.2020	Helsingin Sanomat
14.	"Katson tarkasti taakseni, kun käyn pankkiautomaatilla", Kontulan ostarilla kerrotaan - Henkirikokset keskittyvät kaupunginosiin, joissa on muitakin sosiaalisia ongelmia	17.6.2020	Yle Uutiset
15.	Monikulttuurinen Varissuon lähiö sai oman koronapisteen Turussa - tietoa viruksesta pitää levittää mahdollisimman monella kielellä	25.8.2020	Yle Uutiset
16.	Katso videolta tarina Kontulasta, jonka sisäväessat olivat 60-luvun muuttajille luksusta - Nyt lähiön legendaarinen ostari uudistuu	4.9.2020	Yle Uutiset
17.	Itäkeskuksessa kerrotaan väsymyksestä koronaa vastaan - "Se tulee jos on tullakseen. En jaksa enää välittää niin paljoa"	21.11.2020	Yle Uutiset

4. TUTKIMUSMENETELMÄT

Tässä luvussa käyn läpi tarkemmin tutkimusmenetelmiäni. Ensin esittelen diskurssianalyysia tutkimusmenetelmänä ja perustelen, miksi olen valinnut kriittisen diskurssianalyysin. Sen jälkeen nostan esiin piirteitä, joita tulee ottaa huomioon media-aineistoa analysoitaessa. Lopuksi avaan analyysini kolmijako-oppia representaatioihin, identiteetteihin ja suhteisiin ja perustelen valintaani.

4.1. Diskurssianalyysi tutkimusmenetelmänä

Tutkimusmenetelmäksi olen valinnut diskurssianalyysin, joka painottaa kieltä osana sosiaalista toimintaa sekä siitä aiheutuvia seurauksia (Pietikäinen & Mäntynen 2020, 5–6). Diskurssianalyysin kautta on havainnollistettavissa, kuinka suuressa roolissa kielenkäyttö oikeastaan on; se toimii eräänlaisena resurssina vaikuttaa ympäröivään maailmaan ja kielenkäyttäjän omat valinnat sekä sen käyttökonteksti, normit ja seuraukset muokkaavat kaikki kielenkäyttöämme. Kielellä on siis valtaa, mutta tiettyjen ehtojen sisäpuolella. (Pietikäinen & Mäntynen 2020, 11–14.)

Valitsin menetelmäksi diskurssianalyysin, sillä tarkoitukseni on keskittyä kirjoitettuun tekstiin ja siihen, millaisia kielellisiä valintoja uutismedioissa on tehty lähiöistä uutisoitaessa. Diskurssianalyysin periaatteet toimivat siis myös omanlaisena perustelunaan tämän tutkimuksen toteuttamiselle, sillä diskurssianalyysin korostaessa kielen merkitystä yhteiskunnallisena vaikuttajana, voidaan myös ajatella uutismedioissa kirjoitetun kielen olevan tärkeä ja merkityksellinen tutkimusaihe. Diskurssianalyysi sopii parhaiten aineistolleni myös siksi, että se painottaa luonnollisesti eli ilman tutkijan työtä syntyneiden aineistojen sopivuutta juuri tähän tutkimusmenetelmään (Jokinen, Juhila & Suoninen 2016, 361).

Diskurssianalyysissa voidaan eritellä kaksi erilaista aineiston lähestymistapaa. Aineistoa voidaan lähestyä joko kriittisesti, jolloin korostetaan kielen synnyttämiä valta- ja alistussuhteita, tai analyttisesti, jolloin pyritään keskittymään pelkästään käsillä olevaan aineistoon ottamatta huomioon mahdollisia aiempia käsityksiä tutkittavan ilmiön suhteista. (Jokinen, Juhila & Suoninen 2016, 241.) Tässä tutkielmassani olen valinnut lähestymistavaksi kriittisen diskurssianalyysin, sillä näen sekä uutismedioiden artikkeleita että maineen muodostumista tutkittaessa olennaiseksi ottaa huomioon asioiden historiallisen kehityksen sekä syy-seuraussuhteet. Tutkiessani miten maine muotoutuu mediateksteissä, otan huomioon ja painotan sitä, miten suuri merkitys näillä teksteillä ensinnäkin on maineen muotoutumiselle ja toisaalta, miten suuri merkitys maineella on ihmisten käyttäytymiseen. Lähdän tutkimuksessani liikkeelle siitä ongelmasta, että lähiökirjoittelu

uutismedioissa on ongelmallista siinä suhteessa, että se muodostaa lähiöille liian kielteistä mainetta. Tämä huono maine saa nämä alueet eriytymään muista entisestään ja syventämään niiden ongelmia. Jotta voisin analyysissäni ottaa huomioon uutismedioiden kielenkäytön myös osana muuta yhteiskuntaa, on mielestäni paras vaihtoehto lähestyä aineistoa kriittisen diskurssianalyysin keinoin.

4.2. Media-aineiston analyysi

Media ja siinä keskeistä roolia näyttelevät tiedotusvälineet ovat nykypäivänä tärkeä tutkimuskohde. Media antaa ihmisille ja yhteiskunnallisille toimijoille uudenlaisen mahdollisuuden olla yhä tiiviimmässä vuorovaikutuksessa keskenään (Karvonen 1999, 22). Norman Fairclough (1997, 10) korostaa kirjassaan *Miten media puhuu* joukkotiedotusvälineitten vaikutusta sekä ihmisten omaksumaan tietoon, käsityksiin että arvoihin. Utisoinnin merkitys ihmisten oman todellisuuden muotoutumisessa on erityisen keskeistä nyt, kun media on läsnä kaikkialla (Oksanen, Nurmi & Räsänen 2011, 105). Median kautta tietynlaiset käsitykset asioista leviävät silmän räpäyksessä jopa miljoonille ihmisille (Karvonen 1999, 22). Nimenomaan se kieli, jota tiedotusvälineet käyttävät, on näiden vaikutusmahdollisuuksien keskiössä (Fairclough 1997, 10). Käytetyn kielen analyysia varten Fairclough (1997, 28) korostaa diskurssianalyysin merkitystä sopivimpana tutkimusmenetelmänä. Vaikka aineiston tekstimäärä olisikin vähäistä, on siitä silti eroteltavissa erilaisia jännitteitä ja ristiriitoja, jotka voivat olla analyysissä keskeisessä roolissa (em. 27).

Helposti uutismedioiden artikkeleita ja niiden rakentaman kuvan analysointia voidaan vähätellä ja kritisoida todeten, että eikö uutismedioiden tehtävä ole vain välittää tietoa ja kirjoittaa asioista, jotka ovat todella tapahtuneet. Esimerkiksi lähiöiden uutisointia tutkiessa loogisinta olisikin ajatella, että koska lähiöihin yksinkertaisesti vain on kasautunut muita alueita enemmän erilaisia sosiaalisia ongelmia (esim. Kortteinen 1982), niistä myös uutisoidaan eniten. Tärkeintä tällaisessa uutismedioiden diskurssien analyysissä on ymmärrys siitä, kuinka samaan aikaan yhteiskunnan ja sen järjestelmien muokatessa uutismedioiden uutisointia, muokkaa tämä uutisointi merkittävästi myös yhteiskunnallisia ja kulttuurisia rakenteita sekä valtasuhteita (Fairclough 1997, 23; 72).

Media ei siis vain neutraalisti raportoisi maailmasta, vaan se osaltaan ilmentää yhteiskunnassa esiintyviä valtasuhteita. On myös hyvä tiedostaa, että medioiden jatkuvan kilpailuasetelman vuoksi median eri toimijat yrittävät parhaansa mukaan voittaa muut panostamalla mahdollisimman mielenkiintoa herättävään uutisointiin. (Jacobs, Arthurson, Cica, Greenwood & Hastings 2011, 13.)

Tiedotusvälineet, kuten lehtikustantamot, ovat voittoa tavoittelevia organisaatioita ja näin ollen tavoittelevat mahdollisimman suurta lukijakuntaa (Fairclough 1997, 60–61). Vaikka tutkimukseni toisena aineistolähteenä oleva Yleisradio toimiikin valtion alaisuudessa ja sen toiminta rahoitetaan verovaroin, toimii se silti samoilla markkinoilla kaupallisten kanavien kanssa ja kilpailee lukijoista yhdessä muiden kanssa (vrt. Fairclough 1997, 60–61). Kaupallistumiskehityksen myötä lukijat nähdään yhä enemmän kuluttajien kaltaisina toimijoina, joille tuotetaan yhä viihdyttävämpää ja koukuttavampaa materiaalia luettavaksi (em. 23). Utismedioiden artikkeleita tutkiessa on tärkeää tiedostaa ja ottaa huomioon se, kuinka moni asia vaikuttaa siihen, mistä ja miten uutisoidaan.

4.3. Representaatiot, identiteetit, suhteet

Tässä tutkielmassa tarkastelen lähiöiden maineen rakentumista niitä koskevassa uutisoinnissa ja teen sen käyttämällä hyväkseni Norman Faircloughin (1997, 14) kehittämää kolmijako-oppia. Sen mukaan media-aineistojen kaikkia tekstejä voidaan analysoida tarkastelemalla samanaikaisesti sitä, miten ne representoivat eli luovat kuvaa maailmasta, rakentavat identiteettejä ja muodostavat suhteita. Kiinnitän siis huomioni erityisesti siihen, miten 60–70-luvuilla rakennettuja lähiöitä tutkimani media-aineiston artikkeleissa representoidaan eli millaista kuvaa niistä luodaan. Tämän lisäksi painotan analyysissäni artikkeleiden tapaa tuoda esiin sekä lähiöiden alueellisia identiteettejä että lähiöiden suhteita muihin osapuoliin. Uskon tämän jaottelun osoittavan selkeimmin sen, millaiseksi lähiöiden maine artikkeleissa lopulta rakentuu ja millaisin keinoin sitä on rakennettu. Seuraavaksi käyn läpi sitä, millaiseksi tässä tutkielmassa ymmärrän representaation, identiteetin ja suhteen käsitteet.

Representoinnilla Fairclough (1997, 14) tarkoittaa sitä, miten ja millaisena jokin asia mediateksteissä esitetään. Tässä kontekstissa siis tarkastelen artikkeleissa esiintyviä representaatioita siitä näkökulmasta, että pyrin löytämään vastauksen siihen, millaisena lähiöt teksteissä esitetään. Representaatiot on näistä kolmesta luokasta laajin ja samalla myös haasteellisin rajata.

Identiteeteistä puhuttaessa Fairclough (1997, 166) esittää, että media yleensä rakentaa identiteettejä mediassa esiintyville asioille ja ihmisille. Identiteetti mielletään helposti vain ihmiselle ominaiseksi, mutta myös esimerkiksi alueelle voi muodostua omanlainen identiteetti (Zimmerbauer 2008, 27). Tässä tutkielmassa olen nimenomaan kiinnostunut lähiöille muodostuvista, en niinkään niiden asukkaiden identiteeteistä. Etsin artikkeleista siis identiteettejä, joita lähiöille teksteissä rakennetaan.

Kolmantena ovat suhteet. Fairclough (1997, 266) tarkoittaa tällä käsitteellä median luomia suhteita media-aineiston osallistujien välille. Itse keskityn analyysissäni siihen, millaisia suhteita lähiöiden ja niiden ulkopuolisten välille artikkeleissa muodostuu. Miten lähiöihin suhtaudutaan niiden ulkopuolelta?

5. ANALYYSI

Tässä luvussa esittelen löytämäni diskurssit eli puhettavat, joilla lähiöitä on esitetty uutismedioiden artikkeleissa. Tuon puhettavat esiin jaotteleamalla ne aiemmin esittelemäni kolmijako-opin mukaisesti representaatioihin, identiteetteihin ja suhteisiin.

5.1. Representaatiot

Parhaat päivänsä nähnyt ja katoavien palvelujen lähiö

Aineistoni artikkeleissa lähiötä representoidaan paikaksi, jonka kehitys on ollut vuosien saatossa laskevaa. Menneitä aikoja ihannoidaan ja nostetaan jalustalle, samalla korostaen nykyajan oloja aiempaa kehnommiksi. Tässä representaatioissa erityisesti lähiöiden palvelut ja niiden ympärille rakentuva sosiaalinen elämä ovat korostuneessa roolissa. Keskittyminen menneeseen aikaan ja sen kuvaileminen runsaiden palveluiden ja vilkkaan arjen avulla on aineistossa helposti havaittavissa. Sen vastakohtana taas on hyvin nähtävillä lähiöiden nykypäivän katoavien palveluiden ja rapistuvien ostareiden trendi.

”Aikanaan tämä oli niin vilkas keskus. Oli kaikkea kukkakaupasta pankkiin ja ruokakauppaan.” 18 vuotta Kaivokselassa asunut Palvimo on seurannut lähes 60-vuotiaan ostoskeskuksen vaiheita naapurista käsin. Ostarin nykytila ei ole sen historian loisteliain. (A7)

Lainauksessa lähiön pitkäaikainen asukas tuo lähiön ostarin kehityskaarta vuosikymmenten aikana esiin. Haastateltava mainitsee menneisyydestä ostarin vilkkauden sekä sen monimuotoiset palvelut ja pitää niitä positiivisina ja alueen mainetta nostattavina asioina. Samalla hän kuitenkin antaa ymmärtää, että nykypäivänä tällaisia palveluita ei lähiössä ole enää olemassa. On myös havaittavissa, ettei tämä ole haastateltavan mielestä hyvä tilanne. Entisajan runsaista palveluista ja vilkkaasta arjesta kertomalla tulee hän korostaneeksi entisestään nykypäivän ostarin kehnoa tilannetta. Entisaikoja romantisoidaan muissakin artikkeleissa muun muassa kutsumalla niitä lähiöiden ”kulta-ajoiksi” (A5, A13). Tällä viitataan lähinnä 1970- ja 80-lukuihin, jolloin lähiöt ja niiden ostarit olivat vasta kehityksensä alussa.

Muiden tutkimuksissa tämä vilkkaasta ostospaikasta kohti tyhjentyneitä ostareita mennyt lähiöiden kehityskulku näyttyy ristiriitaisena. Niemisen (2020, 32–33) pro gradu -tutkielmassa tutkitaan kahden eri lähiön maineen rakentumista sanomalehdessä vuosien 2000 ja 2017 välillä ja myös toisessa näitä lähiöitä koskevassa uutisoinnissa on selkeästi havaittu katoavien palveluiden trendi. Tältä osin havainnot ovat siis samankaltaisia kuin itselläni tässä representaatioissa. Toisaalta taas Irene

Roivainen (1999, 74–77) tutkiessaan lähiöistä tehtyä uutisointia vuosien 1968 ja 1993 väliltä nostaa esiin lähiöiden kehnon palvelutason jo niiden alkuaikoina. Erityisesti 70-luvulla tällaista riittämättömistä palveluista uutisointia on ollut runsaasti. (Roivainen 1999, 74.) Tämän lisäksi myös Junnilainen (2019) korostaa lähiöiden vähäisten palveluiden näkyneen uutisoinnissa ongelmallisena nimenomaan 1970-luvun aikana ja nykypäivän kritisoinnin keskittyvän enemmän lähiöiden sosiaaliseen elämään. Näitä tutkimustuloksia vasten on huomattava, että oman aineistoni artikkeleissa 70-luvusta kulta-aikana puhuttaessa on näiden tutkimustulosten välillä huomattava ristiriita. Toisaalta on myös huomattava, että lähiö riittämättömien palveluiden paikkana on tehnyt paluun lähiöistä kertovaan uutisointiin.

Tapoihinsa jämähtänyt lähiö

Edellisestä, menneisyyttä ihannoivasta puhetavasta huolimatta artikkeleista paistaa samaan aikaan läpi myös menneisyyteen, perinteisiin ja tapoihin jämähtäminen. Huomattavan useassa artikkelissa lähiöt representoidaan korostamalla niissä tapahtuvan toiminnan vakiintuneisuutta. Tätä vakiintunutta toimintaa kuvaillaan artikkeleissa esimerkiksi sanoilla *rutiini* sekä *koreografia* (A5, A9). Usein tämä vakiintunut toiminta liittyy jollain tavalla lähiön palveluihin ja siihen, miten näitä palveluita toistuvasti käytetään. *Rutiini-* ja *koreografia-*sanojen käyttö tekstissä vakiinnuttaa entisestään kuvaa toiminnasta, mikä toistuu samanlaisena jopa vuosikausia.

ASIAKAS on hädin tuskin ehtinyt astua baarin ovesta sisälle, kun Kimmo Kulmala kääntää jo oluthanan kahvaa. Hän tietää, kenelle tulee mitäkin olutmerkkiä.

Osan kanssa Kulmala vaihtaa lyhyesti kuulumiset, osan kanssa koko seremonia – oluen kaato, tuopin ojentaminen ja maksaminen – hoidetaan puhumatta. Sanoja ei tarvita, kun koreografia on yhdessä hiottu saumattomaksi. (A5)

Tästä sitaatista on nähtävillä lähiön baarissa tapahtuva toiminta, jonka rutiininomaisuus ja vakiintuneisuus on ilmiselvää. Asiakaskunta ja heidän toimintansa on niin vakiintunutta, että tekstissä baarin omistajan kuvaillaan tunnistavan ja tietävän lähes jokaisen asiakkaan tilauksen ulkoa. Pääasiassa tällaisesta tapoihin jämähtämisestä ja rutiineissa pysymisestä tulee artikkeleissa positiivinen kuva. Rutiinit esitetään turvallisuutta, pysyvyyttä ja yhteisöllisyyttä edistävänä tekijänä. Pysyvyyttä tuodaan artikkeleissa esiin myös haastatteleamalla useita lähiöiden pitkäaikaisia asukkaita. Monesti haastattelujen kohdalla täsmennetään, kuinka monta vuotta haastateltava onkaan asunut lähiössä. Yksi on *Kontulassa koko ikänsä asunut* (A14), toinen *18 vuotta Kaivokselassa* (A7) ja kolmas taas *yli 50 vuotta Kontulassa* (A8). Vuosien korostamisesta artikkeleissa tulee sellainen olo,

että tällä yritetään oikeuttaa ja vahvistaa paikallisten haastateltujen asemaa oman kotipaikkansa asiantuntijoina.

Positiivisten asioiden lisäksi näitä rutiineja käytetään välineenä myös kuvailtaessa yleisesti negatiivisena pidettyjä asioita.

Lannistava näky ostarilla: Ensin asennettiin kyltit, jotka kieltävät alkoholin juomisen – sitten joukko miehiä tuli niiden alle tapojensa orjana juomaan (A11)

Tästä artikkelin otsikosta käy ilmi, että pinttyneet rutiinit ja tavat saavat lähiöiden asukkaat jatkamaan myös ongelmallista käyttäytymistä. Lainauksesta on huomattavissa, kuinka nämä pitkäaikaiset rutiinit saavat niiden omistajat näyttämään erityisen saamattomilta sekä toivottomilta, kun on kyse jostakin sellaisesta rutiinista, mikä ei ole yleisesti hyväksyttävä.

Levoton ja ongelmallinen lähiö

Vaikka tämä representaatio ei olekaan ehkä odotusten mukaisesti se ylivoimaisesti hallitsevin, esitetään lähiöt artikkeleissa selvästi myös paikkoina, joihin ongelmat ovat keskittyneet. Näin esittää myös Junnilainen (2019) kirjassaan *Lähiökylä*. Alueiden ongelmat ovat tässä representaatioissa nimenomaan ihmisistä eli sen asukkaista johtuvia. Ensinnäkin lähiöissä esitetään asuvan runsaasti erilaisia päihdeongelmaisia asukkaita ja heitä esiin nostavat pääasiassa alueiden muut asukkaat. Päihde- eli alkoholi- ja huumeongelmallisista ei vain neutraalisti raportoida, vaan heihin liitetään erilaisia negatiivisia tunteita. Muut asukkaat kertovat esimerkiksi pelkäävänsä, paheksuvansa ja säälivänsä lähiöiden päihdeongelmaisia. Nämä ihmiset aiheuttavat lähiöissä artikkelien mukaan väkivaltaisuutta, levottomuutta, turvattomuutta, poliisien jatkuvaa läsnäoloa sekä jopa henkirikoksien korkeaa määrää. Monessa aineistoni artikkelissa päihdeongelmaisia käsitellään vain pienessä sivuroolissa jonkin tärkeämmän aiheen rinnalla, mutta artikkeleista kolme on rakentunut nimenomaan lähiöiden asukkaiden päihdeongelmien ja niistä aiheutuvan levottomuuden ympärille. Esimerkiksi artikkelissa 14 ongelmien keskittymistä ja pelkoa toisia asukkaita kohtaan kuvataan seuraavalla tavalla:

*– Katson tarkasti taakseni, kun käyn pankkiautomaatilla. Tiedän parikin tapausta, jossa vanhus on ryöstetty keskellä päivää, kertoo Kontulassa 13 vuotta asunut **Virpi Aniluoto**.*

Hän on todistanut huumekaupan lisääntyvän ostarilla ja metrokiskojen toiselle puolen johtavassa alikulussa. (A14)

Sitaatissa lähiössä pitkään asunut nainen tuo esiin, kuinka lisääntynyt huumekauppa alueella on lisännyt myös kokemuksia väkivallasta ja pelkoa sitä kohtaan. Tämän artikkelin innoittajana ovat toimineet ennakkokäsitykset ja tilastolliset faktat siitä, että sosiaaliset ongelmat ja niiden mukanaan tuomat henkirikokset ovat keskittyneet nimenomaan lähiöihin. Artikkelin toimittaja on siis kirjoittaessaan ja alueilla haastatelleessaan ollut jo valmiiksi asennoitunut niin, että näkee lähiöt pääasiassa ongelmallisina tiloina, joihin huono-osaisuus on kasautunut. Tämä näkyy muun muassa otsikkoon asti nostetusta pelon kuvauksesta ja konkreettisesta vaikutuksesta toimintaan lähiössä. Otsikon noston *Katson tarkasti taakseni, kun käyn pankkiautomaatilla* (A14) avulla artikkelin toimittaja on pyrkinyt herättämään lukijoissa mahdollisimman suuria ja pelokkaita tunteita lähiöitä kohtaan. Tämä ei yllätä, kun otetaan huomioon sekä nykypäivän kaupallistumiskehityksen ajattelu kansalaisista enemmänkin viihdytettävänä kuluttajina (Fairclough 1997, 23), että median jo pidempään jatkunut tarve korostaa lähiöiden ongelmallisuutta (Junnilainen 2019, 55; Roivainen 1999).

Päihdeongelmien lisäksi artikkelit kuvaavat lähiöihin keskittyneen myös muunlaisia ongelmia. Työttömyyden korostetaan olevan lähiöissä muita alueita korkeammalla, samoin tulotasot ovat matalampia muihin verrattuna (A6). Erityisesti artikkelissa 3 näkökulma tarkasteltavaan lähiöön on asukkaiden henkilökohtaisia ongelmia korostava. Alueen ulkopuolinen, lähiön leipäjonossa työskentelevä kuvailee asiakkaidensa suhtautumista koronaepidemiaan seuraavasti:

”Yksi korona sinne tai tänne” on lause, jonka Hietalahti on kuullut viime aikoina useaan otteeseen. ”Kun oma elämä on täynnä vaikeuksia, esimerkiksi raha- ja terveysongelmia, on tämänkaltaista isoa uutista vaikea ottaa vielä huolekseen.” (A3)

Lähiön asukkaista piirtyy sitaatin johdosta moniongelmainen ja yhteiskunnallisista asioista piittaamaton kuva. Lähiöiden tiettyjen asukkaiden ongelmallisuus saa lähes kaikki asukkaat sekä ennen kaikkea lähiöt fyysisenä tilana näyttäytymään ongelmallisina.

”Mutta kyllä väestön pitäisi muuttua sillä tavalla, että huono maine katoaa.” (A8)

Tästä sitaatista on selkeästi nähtävillä haastateltavan käsitys siitä, että lähiön huonon maineen takana ovat pääasiallisesti alueen asukkaat eivätkä niinkään alueet tai esimerkiksi niiden palvelut itsessään. Junnilainen (2019, 55) tuo väitöskirjassaan esiin samanlaisia ajatuksia siitä, mikä koetaan tällä hetkellä lähiöiden suurimmaksi ongelmaksi. Hänen mukaansa lähiöiden kritisoinnin kohteet ovat vuosikymmenten saatossa vaihtuneet alueista riittämättöminä paikkoina kohti niiden riittämättömiä asukkaita. (Junnilainen 2019, 55.) Toisaalta on otettava huomioon myös se seikka, että aiemmassa

representaatioissa kritisoinnin ja huolen kohteena olivat nimenomaan nämä riittämättömät ja katoavat palvelut.

Rauhallinen ja viihtyisä lähiö

Levottomuuden ja turvattomuuden rinnalla lähiöistä piirtyy artikkeleissa myös rauhallinen ja turvallinen representaatio. Erityisesti lähiöiden asukkaat kuvailevat kotiseutuaan näillä sanoilla.

Neljä vuotta Varissuolla perheensä kanssa asunut Elhadi kertoo lähiön olevan – – turvallinen. ”Täällä on ystävällisiä ihmisiä, eikä minulla ole ollut täällä ongelmia”, Algeriasta Suomeen tullut Elhadi kiittelee.

Lainauksessa lähiön asukas kuvailee kotilähiötään turvalliseksi ja ongelmattomaksi paikaksi asua. Kuvaus eroaa täysin aiemman esiin nostamani representaation mukaisesta pelokkaasta ilmapiiristä, joten ristiriitoja erilaisten representaatioiden väliltä on löydettävissä. Rauhallisuutta korostaa myös alueen ulkopuolinen toimittaja kirjoittamassaan artikkelissa, missä hänen aikaisempi mielikuvansa kyseisestä lähiöstä kokee kolauksen.

KORSON juna-aseamalla on torstaisena keskipäivänä hiljaista. Paljon hiljaisempaa kuin voisi ehkä kuvitella. (A4)

En törmää reissullani yhteenkään humaltuneeseen ihmiseen. Tunnelma on mukavan kiireetön. (A4)

Toimittajan suhtautuminen lähiöön ennakkoluuloisesti on artikkelissa helppo huomata. Se näkyy esimerkiksi korostettaessa humalaisten ihmisten puutetta ja juna-aseaman hiljaisuutta yllättävinä seikkoina. Toisaalta tällainen hyvien ominaisuuksien korostaminen luo alueelle positiivista mainetta, mutta herättää varmasti myös kysymyksiä erityisesti sellaisessa henkilössä, joka ei ole kuullut alueen maineesta aikaisemmin. Ennakkoluulojen esiin tuominen valtakunnallisesti luetussa uutismediassa voi levittää ja kehittää niitä entisestään, vaikka ne samassa tekstissä osoitettaisiinkin virheellisiksi.

Tässä hyvän asuinpaikan representaatioissa on mukana kahdenlaista tapaa ymmärtää alue. Ensinnäkin lähiöt nähdään rauhallisina ja turvallisina alueina muiden asukkaiden ansiosta. Kaduilla saa kulkea rauhassa eikä ole syytä pelätä esimerkiksi omaisuutensa puolesta, kuten edellisissä kappaleissa esitin. Toisaalta lähiöitä kuvataan myös niiden fyysisien ominaisuuksien puolesta viihtyisiksi ja luonnonläheisiksi asuinpaikoiksi, joissa on tarpeeksi väljyyttä ja hyvät ulkoilumahdollisuudet. Lähiöistä muodostuu artikkeleissa kuva hyvinä asuinpaikkoina siis sekä niiden asukkaiden että paikkojen fyysisten ominaisuuksien takia. Väljyys ja luonnonläheisyys ovat olleet lähiöiden

valttikortteja niiden alkuaajoista lähtien, syntyiväthän lähiöt nimenomaan vastaiskuna ahtaille ja tunkkaisille kaupunkioloille (Junnilainen 2019, 58–59). Sama kuva lähiöistä on siis kantanut aina tähän päivään saakka.

Luonnonläheisyyttä korostavat artikkeleissa useat lähiöiden asukkaat perustellessaan sitä, miksi ovat valinneet lähiön asuinpaikakseen. Luonto esitetään monesti valttikorttina verrattuna esimerkiksi Helsingin keskustan täyteen rakennettuihin alueisiin, kuten seuraavassa aineistolainauksessa voi huomata.

Omaa pihaansa Keinulaudantie 1:ssä kehuu yli 50 vuotta Kontulassa asunut Marjaana Lehtinen. ”Kyllä se on hieno! Olen syntynyt Eirassa ja elänyt lapsuuteni siellä, mutta Kontulassa viihdyn. Täällä on hyviä ulkoilupaikkoja.” (A8)

Lähiön pitkäaikainen asukas nostaa luonnon esiin erityisenä syynä siihen, miksi hän on viihtynyt niin pitkään alueella. Roivainen (1993; 1999, 106) on lähiöitä ja niistä kirjoittelua tutkiessaan paikantanut teksteistä samanlaisen puhettavan, jonka hän on nimennyt ”luontometäforaksi”. Puhetapa korostaa lähiön omanlaatuisuutta ja erilaisuutta muuhun kaupunkiin verrattuna juuri sen luonnonläheisyyden avulla. Roivaisen mukaan ”luontometäforalla” luodaan kuvaa myös lähiöistä muuta kaupunkia parempana asuinpaikkana. (Roivainen 1993; 1999, 106.) Eivätkä pelkästään lähiöiden asukkaat itse ole sanomisillaan harjoittaneet tällaista ”luontometäforan” kaltaista lähiön maineen ja paremmuuden korostamista, vaan sitä on havaittavissa aineistossa myös toimittajan puolelta.

Sympaattisen menneistä vuosikymmenistä muistuttavan ostarin lisäksi alueen luonto tekee vaikutuksen. Kävellessäni Ankkalammelle pitkin Kotkansiipi-nimistä tietä ohitan pienen metsän, joka on täynnä valkovuokkoja.

Ankkalammella näkyy harvakseltaan lenkkeilijöitä. Sorsat alkavat heti uida kohti herkkujen toivossa, kun ylitän lammen ylle kaartuvaa siltaa.

Ulkoilureitillä on täällä hyvin tilaa. (A4)

Tässä katkelmassa on nähtävillä toimittajan tarkkaa kuvailua lähiön luonnosta. Vaikka toimittaja ei varsinaisesti tässä viittaakaan vertailevasti kaupungin keskustaan, on silti selvää, että luontoa, kuten metsää, lampea ja sorsia, korostetaan alueen positiivisina ominaisuuksina ja näin alueen mainetta pyritään ulkopuolisten silmissä nostamaan.

5.2. Identiteetit

Monikulttuurinen lähiö

Aineistoni artikkeleissa lähiöille rakennetaan ennen kaikkea monikulttuurista ja kansainvälistä identiteettiä. Lähiöt näyttäytyvät artikkeleissa alueina, joihin erityisesti maahanmuuttajat ovat sankoin joukoin asettuneet. Kahdessa artikkelissa (A2, A6) käsiteltävä lähiö tuodaan tekstissä esiin nimenomaan monikulttuurisena alueena, jossa kantasuomalaiset asukkaat nykypäivänä on vähemmistön asemassa.

VARISSUOLLA asuu nykyään noin 9 000 asukasta, joista lähes puolet ovat maahanmuuttajia ja heidän perheenjäseniä. Maahanmuuttajien alkuperäismaita on yli 60. Varissuolla on jo päiväkotiryhmiä, joissa ei ole ainuttakaan kantasuomalaista lasta. (A6)

Edellisen sitaatin lähiötä kuvaillaan identiteetiltään hyvin kansainvälistyneeksi ja väestöltään monipuoliseksi alueeksi. Sitaitin viimeisessä lauseessa on käytetty sanaa ”jo”, mikä antaa lukijalle kansainvälistymiskehityksestä sellaisen käsityksen, että se on ollut odotettavissa ja kehityksen odotetaan ajan myötä vain kasvavan. Lähiöiden kansainvälistymisestä on luettavissa myös tieteellisissä kirjoituksissa, kuten Marko Juntusen (2020) kirjassa *Matkalla islamilaisessa Suomessa* sekä Hanna Dhalmannin (2011) väitöskirjassa *Yhden uhka, toisen toive? Somaliensa ja venäläisten asumistoiveet etnisen segregatiokehityksen valossa*. Tällainen kansainvälistymiskehitys lähiöissä luokitellaan näissä kirjoissa etniseksi segregatioksi, mikä on yksi segregatian ilmenemismuodoista.

Lähiöiden kansainvälinen identiteetti ei ole aineiston artikkelien hallitsevana teemana, mutta sitä sivutaan useasti ja siihen liitetään monenlaisia näkökulmia. Yksi keskeisimmistä monikulttuurisuuden liitetyistä huomioista on vallitseva koronapandemia ja sen leviäminen. Koronan runsasta leviämistä ja rajoituksista piittaamattomuutta erityisesti lähiöissä perustellaan sillä, että alueiden väestön ollessa monikulttuurista, on heidän haastavampaa ymmärtää ohjeistuksia ja saada tietoa taudista. Myös perheestä erillään oleminen on aineiston artikkelien mukaan monikulttuuriselle väestölle haasteellisempaa. Yhdelle lähiöistä on jopa perustettu oma koronatestipisteensä, juuri alueen kansainvälisyyden ja keskimääräistä huonomman suomen kielen taidon takia (A15). Koronan lisäksi monikulttuurisuuden identiteettiä tuodaan artikkeleissa esiin muun muassa korostamalla alueiden monipuolista ruokakulttuuria, kuten ehkä Suomen ensimmäistä uzbekistanilaista ravintolaa (A8).

Monikulttuurisuudesta on aineiston artikkeleista raportoitu nähdäkseni melko neutraalisti. Maahanmuuttajia ja aiemmin esiin nostamiani lähiöiden sosiaalisia ongelmia ei artikkeleissa ole

juurikaan liitetty yhteen, ainoastaan koronapandemiaan liittyen maahanmuuttajat esitetään osasyllisinä taudin nopeaan leviämiseen. Vaikka muuten artikkeleissa lähiöiden maahanmuuttajia ei esitetäkään huonossa valossa, on tutkittu, että suomalaiselle kantaväestölle maahanmuuton keskittyminen lähiöön usein laskee lähiön mainetta (Nieminen 2020, 29).

Katja Valkama, Mari Vaattovaara ja Hanna Dhalmann (2013) ovat tutkineet kantaväestön syitä muuttaa pois maahanmuuttajavaltaisilta alueilta, ja tuloksien mukaan maahanmuuttajien lisääntynyt määrä alueella on yhtenä keskeisenä syynä tähän muuttoliikkeeseen. Tutkimuksen tuloksista on pääteltävissä, että lähiöiden monikulttuurisuuden identiteetin korostuminen artikkeleissa ei ainakaan nosta lähiöiden mainetta kantasuomalaisten silmissä. Maineen laskemisen voidaan nähdä myös selittyvän tutkimustuloksilla siitä, että vieraskielisyys on yhä useammin yhteydessä sekä matalaan koulutus- että tulotasoon (Kortteinen & Vaattovaara 2015, 568–569).

Yhteisöllinen ja kotoisa lähiö

Toinen aineistosta esiin nouseva identiteetti on lähiöiden sisällä kukoistava yhteisöllisyys ja yhteishenki. Jo aiemmin esiin nostamani monikulttuurisuuden kohdalla artikkeleista on nähtävillä maahanmuuttajien välistä yhteisöllisyyttä. Artikkelit osoittavat lähiön kansainvälisen tunnelman luovan alueen maahanmuuttajien välille vahvaa yhteisöllisyyden ja solidaarisuuden tunnetta.

Neljä vuotta Varissuolla perheensä kanssa asunut Elhadi kertoo lähiön olevan kansainvälinen ja turvallinen. ”Täällä on ystävällisiä ihmisiä, eikä minulla ole ollut täällä ongelmia”, Algeriasta Suomeen tullut Elhadi kiittelee. (A6)

Lainauksesta on nähtävillä kansainvälisyyden olevan tälle haastatellulle maahanmuuttajalle selvästi positiivinen ominaisuus omassa lähiössään. Myös useat muut artikkelien maahanmuuttajahaastattelut korostavat lähiön kansainvälisen identiteetin luovan heille turvallisuudentunnetta ja yhteenkuuluvuutta muihin. Toisin kuin kantasuomalaiselle väestölle, muille maahanmuuttajille alueen kansainvälinen maine toimii vetonaulana, ja heille oma asuinlähiö saattaa tuntua jopa koko kaupunkia kotoisammalta, nimenomaan sen kansainvälisyyden luoman yhteisöllisyyden tunteen vuoksi.

Nuorten maahanmuuttajien haastatteluissa piirtyi esiin vahva solidaarisuuden tunne eri etnisiin ryhmiin kuuluvien kesken. ”Vakkelaist” kertoivat tunnistavansa toisensa jopa murteesta ja pukeutumistyylistä. (A2)

Edellisessä lainauksessa lähiön sisäinen yhteishenki korostuu sanassa *vakkalainen*, mikä on lyhenne lähiön virallisesta nimestä ja saa alueen kuulostamaan muiden korvaan kotoisalta ja tuttavalliselta. Yhteisöllisyyden identiteettiä esiintyy artikkeleissa toki myös muiden kuin maahanmuuttajien keskuudessa. Monessa artikkelissa alueen yhteisöllisyys näyttäytyy sellaisena ominaisuutena, joka saa alueen asukkaat viihtymään alueella paremmin. Usein yhteisöllisyys paikantuu johonkin fyysiseen ja julkiseen paikkaan, kuten ostoskeskukseen, publiin tai R-kioskiin. Nämä paikat ovat sijainneet alueilla vuosikausia, ja niistä on muodostunut tärkeitä kohtaamispaikkoja alueiden pitkäaikaisille asukkaille. Ne luovat lähiöihin oman, ainutlaatuisen tunnelmansa ja tekevät suhteiden muodostamisesta muita asukkaita kohtaan helpompaa.

Bakaç korostaa ostoskeskuksen merkitystä yhteisönä. Yrittäjät tuntevat toisensa ja asiakkaansa hyvin. Haastattelu keskeytyy pari kertaa, kun Bakaç kiirehtii tervehtimään ohi kulkevia paikallisia.

”Täällä asuu paljon vanhoja ihmisiä. Joskus minulta käydään kysymässä maitoa, kun lähin maitokauppakin on kotoa katsoen niin kaukana.” (A7)

Lainauksesta on nähtävillä myös paikallisten tiivis ja yhteisöllinen suhde alueen palveluihin ja erityisesti niiden pitäjiin. Ihmiskontaktit ovat tuttavallisia ja tärkeitä arjen tukipilareita lähiöiden asukkaille, ja fyysiset tilat lähiöissä tekevät näiden kontaktien muodostumisesta mahdollista. Paikalla on siis suuri rooli sosiaalisen elämän muotoutumisessa (Junnilainen 2019, 24). Alueiden tiivis, yhteisöllinen identiteetti tulee esiin myös artikkeleissa paikallisten haastatteluissa, joissa lähiötä kutsutaan esimerkiksi nimillä *oma kylä* (A4), *koti* (A12) ja lähiössä sijaitsevaa R-kioskia nimitetään *olohuoneeksi* (A9). Nämä nimitykset korostavat lähiön ja sen palveluiden näyttäytymistä asukkaiden keskuudessa kotoisena, tuttavallisena sekä yhteisöllisenä paikkana elää.

5.3. Suhteet

Pelottava lähiö

Aineiston artikkeleista piirtyy osittain kuva, jossa lähiöihin suhtaudutaan niiden ulkopuolelta epäluuloisesti, peläten ja paheksuen. Tämä suhde lähiön ja sen ulkopuolisten välillä ei näyttäydy aineistossa kovin vahvana, mutta on sieltä kuitenkin tunnistettavissa. Epäluuloinen ja pelokas suhtautuminen lähiöihin on ollut havaittavissa julkisessa keskustelussa jo pitkään (Junnilainen 2019, 55), ja se toimiikin yhtenä tämän tutkielman innoittajista. Artikkeleissa tuodaan esiin esimerkiksi muun kaupungin pelokasta suhtautumista lähiöön.

”Varissuohon liittyy stigma”, sanoo Saarinen. ”Turkulaisetkin pitävät sitä vaarallisena. Samaan aikaan asukkaat kokevat sen poikkeuksetta hyväksi paikaksi elää.” (A2)

Tässä lainauksessa lähiön ulkopuolisten negatiivinen suhtautuminen osoitetaan täysin päinvastaiseksi verrattuna lähiön asukkaiden suhtautumiseen omaan asuinalueeseensa. Lähiön asukkaat ja sen ulkopuoliset asetetaan tässä asiassa ikään kuin vastakkain. Lainauksessa alueeseen liittyvien negatiivisten tunteiden esiintyminen tuodaan esille alueen ulkopuolisen kertomana, mutta suurimmaksi osaksi lähiöiden asukkaat itse tuovat artikkeleissa esiin lähiöihin niiden ulkopuolelta kohdistuvia negatiivisia mielikuvia. Esimerkkinä tästä seuraava lainaus:

HS:n haastattelemat Rasuli ja Muthana harmittelevat alueen leimaa, joka voisi heidän mielestään jo kulua pois. ”Ihmisillä on edelleen ennakkoluuloja Varissuota kohtaan, mutta ei tämä ole tänä päivänä mitenkään erilainen lähiö”, Muthana sanoo. (A6)

Olen kuitenkin huomannut, että vaikka lähiöihin kohdistuvaa negatiivista mainetta tuodaan esiin artikkeleissa useasti sekä lähiön asukkaiden että sen ulkopuolisten, esimerkiksi asiantuntijoiden toimesta (ks. A16), ei artikkeleissa ilmene juuri ketään lähiöiden ulkopuolista, joka toisi esiin omia, henkilökohtaisia negatiivisia tunteitaan lähiöistä. Artikkeleissa ei siis haastatella ketään, joka toisi esiin esimerkiksi omia pelkojaan tai paheksuntaansa koskien lähiöitä. Lähiöihin negatiivisesti suhtautumista tuodaan esille vain näitä tunteita ulkopuolisesti tarkastellen ja raportoiden, jättäen kokonaan nämä henkilöt itse kuulematta.

Taloudellisesti kannattamaton ja uudistettava lähiö

Lähiöihin suhtaudutaan artikkeleissa myös todella uudistusmielisesti ja taloudellisesti. Tämä, pääasiassa lähiöiden palveluihin keskittynyt suhtautuminen on havaittavissa aineistoni artikkeleissa yllättävän vahvana. Ensinnäkin erilaiset tulevaisuudensuunnitelmat, kuten täydennysrakentaminen ja ostarin uudistaminen, esiintyvät aineistossa toistuvasti. Seitsemästätoista artikkelista kuudessa ne ovat hyvin vahvassa roolissa ja niissä myös haastatellaan yhtä tai useaa alan asiantuntijaa. Palveluiden määrän ja käyttöasteen kuvaillaan vähentyneen lähiöissä vuosien saatossa radikaalisti. Asiantuntijoiden mukaan palveluita ja sen myötä alueita kokonaisuudessaan pystyttäisiin kehittämään, jos asukasmäärä saataisiin kasvuun. Tähän ratkaisuna esitetään lähiöiden täydennysrakentamista.

Hokkanen ja Mäenpää painottavat molemmat täydennysrakentamisen merkitystä: vain siten lähiöihin saadaan lisää ihmisiä, jotka voivat käyttää lähiöiden palveluita.

”Tarvitaan ihmisiä käyttämään palveluita. Asukkaiden kannattaisi minusta olla myönteisiä täydennysrakentamiselle. Samalla voidaan uusia liiketiloja ja freesata ehkä kulahtaneen oloisia palveluita”, Mäenpää sanoo. (A9)

Tässä lainauksessa täydennysrakentamisen tarvetta perustellaan juuri asukasmäärän ja sitä kautta palvelunkäyttäjien lisäämisellä. Mäenpään haastattelupätkästä voi myös päätellä, että alueiden asukkaat suhtautuvat tähän uudistamiseen varovaisesti ja ehkä kielteisestikin. Varovainen suhtautuminen ilmenee muissakin aineiston artikkeleissa. Asukkaat kyllä tunnistavat ostarien rapistumisen, palveluiden kaikkoamisen ja sosiaaliset ongelmat (A7, A13), mutta pitävät jo aiemmin esiin nostamaani luonnonläheisyyttä niin tärkeänä, että ajattelevat alueen asukasmääriä nostavia täydennysrakentamisen suunnitelmia sille uhkana.

*”Täällä ostarilla ei ole mitään muuta kuin kuppila, kuppila, kuppila. Ja juoppoja. Se raivostuttaa.”
Tiivistämistä Auvinen ei kannata.*

”Täällä pitäisi olla enemmän viheralueita, ei vähemmän. Ihmiset viihtyisivät paremmin.” (A8)

Asukkaat siis nostavat luonnon ja sen tarjoamat mahdollisuudet täydennysrakentamisen hyötyjen yläpuolelle. Artikkeleissa lähiöiden ulkopuoliset asiantuntijat puolestaan näkevät täydennysrakentamisen ainoana oikeana ja ongelmattomana vaihtoehtona kehittää lähiöitä. Nämä ulkopuoliset asiantuntijat näkevät lähiöissä taloudellisen kehityksen mahdollisuuden; näin on mahdollista saada lähiöistä mahdollisimman paljon irti ja maksimoida alueiden tuottavuus. Suhde lähiöihin on siis hyvin taloudellinen ja käytännöllinen. Asukkaat itse katsovat asiaa omista lähtökohdistaan käsin, henkilökohtaisemmin ja lyhytnäköisemmin. He pohtivat enemmän sitä, miten uudistukset tulevat lähivuosien aikana vaikuttamaan omaan elämäni.

Pääasiassa erilaiset lähiöiden ulkopuoliset asiantuntijat ja virkamiehet, kuten elinkeinojohtajat (A10), rakennustutkijat (A7) ja pormestarit (A16), käyttävät tällaista taloudellista puhetapaa, mutta myös alueiden sisällä yrittäjät ja jotkut asukkaat harjoittavat tätä. Heillä on kuitenkin selviä eroja siinä, mistä näkökulmasta he lähiöiden kehittämishankkeita katsovat. Ulkopuoliset asiantuntijat tulevat selvästi alueiden ulkopuolelta, joten he pitävät kattavia muutoksia tarpeellisempina. He miettivät lähiötä ja sen taloutta osana koko kaupunkia ja jopa koko maata. Paikalliset yrittäjät ja asukkaat taas miettivät lähiön taloudellista näkökulmaa pääasiassa omasta yritystoiminnastaan ja lähimmistä palveluistaan katsoen. Asia on heille selvästi henkilökohtaisempi.

6. YHTEENVETO JA POHDINTA

Tässä tutkielmassani olen tutkinut suomalaista yhteiskuntaa, alueellisen segregaatian kehittymistä sen sisällä ja lähiöitä tämän kehityksen ytimessä. Lisäksi olen ollut kiinnostunut maineesta segregaatiota vauhdittavana tekijänä ja uutismedioiden roolista sen muokkaajana. Ennen kaikkea olen halunnut selvittää, millaista kuvaa vuoden 2020 aikana uutismedioissa julkaistut artikkelit lähiöistä rakentavat ja millainen vaikutus sillä mahdollisesti on näiden alueiden maineeseen. Olen diskurssianalyysin keinoin pyrkinyt löytämään aineistoni artikkeleista erilaisia puhetapoja, joilla lähiöitä on uutismedioissa esitetty ja niiden tapahtumista raportoitu. Nämä puhetavat olen esittänyt jäsennehtynä Faircloughin (1997) kolmijako-opin mukaisesti representaatioihin, identiteetteihin ja suhteisiin.

Kokonaisuudessaan artikkeleista löytämäni puhetavat muodostavat lähiöistä ristiriitaisen kuvan. Toisaalta lähiöitä pidetään rauhallisina, luonnonläheisinä sekä turvallisina paikkoina asua, toisaalta ne esitetään jatkuvan väkivallan pelon ja ongelmien kasautumisen keskipisteinä. Lähiöiden kehityksen koetaan menneen koko ajan huonompaan ja rapistuvaan suuntaan, toisaalta kaikki tuntuu lähiöissä jämähtäneen ennalleen. Itsessään nämä artikkeleissa esiintyvät puhetavat eivät siis juuri vahvista lähiöiden positiivista kuin negatiivistakaan mainetta. On kuitenkin tärkeää tiedostaa, että se, millaiseksi lähiö koetaan, ei riipu ainoastaan esimerkiksi siellä tapahtuvien henkirikosten lukumäärästä. Se, millaiseksi joku lähiön kokee, on aina riippuvainen henkilön omasta sijoittumisesta ja paikasta, taustasta sekä kokemuksista niin lähiössä kuin sen ulkopuolellakin. Aineistossani näyttää hyvin se, miten esimerkiksi henkilön oma etnisuus vaikuttaa kokemukseen lähiöstä: sama lähiö näyttää maahanmuuttajille yhteisöllisenä ja turvallisena, kun taas jo eläkeikään ehtinyt kantaväestö kokee oman lähiönsä pelottavana ja turvattomana (esim. A2). Toisaalta lähiön ostari koetaan muiden asukkaiden toimesta usein levottomana ja ongelmien keskittymänä, kun taas alkoholisoituneelle miehelle se edustaa paikkaa, jossa voi kokea yhteisöllisyyttä ja tavata ystäviä rauhallisesti (A14, A12). On tutkittu, että alueen maine koetaan paremmaksi, jos vastaaja kokee kuuluvansa alueella enemmistöön (Permentier, Van Ham & Bolt 2008, 834). Tämä tutkimustulos voi osaltaan selittää, miksi ihmiset kokevat saman lähiön niin eri tavoin. Mielestäni lähiöiden maineiden kannalta on ehdottoman tärkeää tuoda uutismedioissa esiin monenlaisia näkökulmia alueista haastattelemalla alueiden asukkaita ja muita ihmisiä mahdollisimman monipuolisesti. Näin lähiöiden maineet eivät rakennu liian yksipuolisiksi.

Oman näkemykseni mukaan on positiivista ja hieman yllättävääkin, kuinka usein artikkeleissa alueiden asukkaat itse pääsevät ääneen kertomaan oman näkemyksensä lähiöstä. Uskon tämän johtuvan osittain siitä, että olen rajannut aineistokseni ainoastaan artikkeleita, joissa toimittaja itse vierailee lähiössä. Näissä mahdollisuus paikallisten haastatteluun on tietenkin paljon suurempi, kuin jostain yksittäisestä tapahtumasta raportoivissa uutisteksteissä. Tutkimusten valossa voi todeta, että mitä enemmän lähiöiden asukkaat pääsevät uutismedioissa itse ääneen, sitä parempi se on alueiden maineen kehittymiselle. On nimittäin tutkittu, että näiden alueiden negatiivisesta maineesta ja siellä tapahtuvista sosiaalisista häiriöistä huolimatta alue nähdään sen sisältä usein kuitenkin hyvänä paikkana asua ja aluetta saatetaan myös puolustaa voimakkaasti sen ulkopuolisille (Junnilainen 2019, 9; Vilkama & Vaattovaara 2015, 217). Tällaista oman kotilähiön puolustelua on nähtävillä myös aineistoni artikkeleissa. Toisaalta on hyvä huomioida, että vaikka asukkaita päästettäisiinkin uutisartikkeleissa ääneen, ovat toimittajat kuitenkin aina niitä, jotka määrittelevät, mistä puhutaan, missä kontekstissa ja millaiset näkemykset pääsevät esille uutismedioissa (Nieminen 2020, 66–67).

Ristiriitaisten puhetapojen lisäksi artikkeleissa esiintyvistä puhetavoista piirtyy kuva, jossa lähiöistä sekä niiden kehityksestä ollaan huolissaan ja niitä pyritään kehittämään. Lähiöitä ei siis juurikaan kuvata oman onnensa nojaan jätettyinä ja totaalisen unohdettuina asuinalueina, vaan niiden tarpeet ja heikkoudet on selkeästi huomioitu ja konkreettisia kehitysehdotuksia tuodaan jatkuvasti esiin. Lähiöissä myös nähdään potentiaalia kasvuun ja mahdollisuuksia kasvaa irti nykyisestä ongelmallisesta maineestaan. Samanlaisen huolenpidon lähiökeskusteluissa on havainnut myös Junnilainen (2019, 10–11). Uskon, että vaikka lähtökohta tälle huolenpidon trendille onkin alueilla havaituissa puutteissa ja ongelmissa, lisää sen esiin nostaminen silti positiivisia mielikuvia lähiöistä ja sitä kautta osaltaan parantaa niiden mainetta. Lähiöt ja niiden ongelmat on kuitenkin huomioitu ja tiedostettu, kehitystyötä tehdään jatkuvasti ja puhetyyli lähiöiden tulevaisuudesta henkii enemmänkin toiveikkuutta ja potentiaalia kuin toivottomuutta.

Tässä tutkielmassani olen tietoisesti valinnut tarkastella lähiöitä yhtenä yhtenäisenä massana. Vaikka olenkin rajannut tutkimukseni kohdetta hieman ajallisesti, keskittyessäni vain 1960- ja 70-luvuilla rakennettuihin lähiöihin, en silti ole tämän aikamääreen sisällä sen enempää jaotellut lähiöitä. Lähiöiden nimet toki tulevat ilmi joistakin aineistolainauksista, mutta olen jättänyt ne kokonaan analyysini ulkopuolelle. Valinta on siis ollut täysin tietoinen, mutta tunnistan sen aiheuttamat puutteet tälle tutkielmalle.

Roivainen (1999) lähiökirjoittelua tutkiessaan on tehnyt kansani samanlaisen valinnan siinä suhteessa, että on tarkastellut kaikkia Suomen lähiöitä yhtenäisenä massana. On kuitenkin otettava huomioon, että Roivaisen tutkimus koskettaa lähiökirjoittelua 60–90-lukujen aikaan, jolloin Suomen lähiöt olivat vasta kehityskaarensa alussa. 1990-luvun laman seurauksena alkanut alueellinen segregatio on kuitenkin Suomessa kiihtynyt entisestään (Kortteinen & Vaattovaara 2015), mikä on vaikuttanut osaltaan myös lähiöiden kehittymiseen. Kuten Mats Stjernberg (2015, 559) toteaa, ovat nykypäivän lähiöt joukko keskenään hyvin erilaisia ja eri tavoin kehittyviä alueita. Niiden yhtenäisenä massana tarkasteleminen saattaa aiheuttaa turhia yleistyksiä ja lisätä mielikuvia kaikista lähiöistä tietynlaisena, esimerkiksi ongelmallisena joukkona asuinalueita. Lähiöiden moninaisuudesta kertoo osaltaan myös tutkimukseni tulokset eli löytämäni puhetapojen ristiriitaisuudet.

Mika Kopomaa (2011, 24) sekä Lotta Junnilainen (2019, 69) kuvaavat molemmat lähiöistä piirtyvän usein samaan aikaan mielikuvia sekä turvattomina ongelmapaikkoina, että hiljaisuuden ja leppoisuuden tyysijoina. Tämän tutkielman tulokset vahvistavat sekä Kopomaan että Junnilaisen suomalaisista lähiöistä esittämää tulkintaa. Lähiöitä pidetään aineistossa samaan aikaan niin kodikkaina, monikulttuurisina kuin toisaalta menneisyyteen jämähtäneinä paikkoina. Jotkut kokevat lähiössä jatkuvaa uhkaa ja pelkoa väkivallasta, toiset taas valittavat, kun mitään ei tapahdu. Vaikka lähiöiden ongelmat ja levottomuudet tulevat artikkeleissa esiin, on katse kuitenkin toiveikkaana tulevaisuudessa ja tulevissa kehityshankkeissa. Tyhjentävää kuvausta lähiöiden maineesta on aineiston pienen koon vuoksi mahdotonta tehdä. Artikkeleista läpi paistavat uudistamisentahto ja toiveikkuus antavat itselleni kuitenkin tunteen, että myönteisempään suuntaan ollaan menossa.

Aiheeseen perehdyttyäni uskon lähiö- ja segregatiotutkimukselle olevan lisääntyvää tarvetta tulevaisuudessa. Itseäni kiinnostaisi tutkia tarkemmin sitä, millä tavoin lähiön asukkaiden ja sen ulkopuolisten käsitykset ja mielikuvat alueesta eroavat toisistaan. Myös median vaikutusta lähiöihin suhtautumiseen olisi tärkeää tutkia syvemmin, onhan media yksi keskeisimmistä maineen rakentajista (Karvonen 1999, 22). Tärkeintä on mielestäni tiedostaa median vaikutusvalta ja sen keskeinen rooli alueellisen segregatiokehityksen ytimessä.

LÄHTEET

Boulding, Kenneth (1961) *The image: Knowledge in Life and Society*. Michigan: University of Michigan Press.

Dhalmann, Hanna (2011) *Yhden uhka, toisen toive? Somaliensa ja venäläisten asumistoiveet etnisen segregaatiokehityksen valossa*. Helsinki: Helsingin yliopisto.

Eerola, Essi & Saarimaa, Tuukka (2019) Asuinalueiden segregatio ja naapurustovaikutukset. *Kansantaloudellinen aikakauskirja* 115:2, 238–253.

Fairclough, Norman (1997) *Miten media puhuu*. Suomentaneet Virpi Blom & Kaarina Hazard. Tampere: Vastapaino. Englanninkielinen alkuteos *Media Discourse* 1995.

Harjunen, Jutta & Mäenpää, Pasi (2015) *Hyvä muttei oma – tutkimus Myllypuron uudesta ostarista*. Helsinki: Helsingin Yliopisto.

Huhta, Jaana & Pasila, Aura (2013) Naisten ja miesten yrittäjäyys. Teoksessa Marjut Pietiläinen (toim.) *Työ, talous ja tasa-arvo*. Helsinki: Tilastokeskus, 111–128.

Ilmonen, Mervi (2014) Asuinalueiden brändäys – Voiko alueen mainetta suunnitella? Teoksessa Markku Norvasuo (toim.) *Elävän esikaupungin eväitä*. Espoo: Aalto-yliopisto, 51–70.

Jacobs, Keith & Arthurson, Kathy & Cica, Natasha & Greenwood, Anna & Hastings, Annette (2011) *The stigmatisation of social housing: findings from a panel investigation*. Australian Housing and Urban Research Institute.

Jokinen, Arja & Juhila, Kirsi & Suoninen, Eero (2016) *Diskurssianalyysi: teoriat, peruskäsitteet ja käyttö*. Tampere: Vastapaino.

Junnilainen, Lotta (2019) *Lähiökylä: tutkimus yhteisöllisyydestä ja eriarvoisuudesta*. Tampere: Vastapaino.

Juntunen, Marko (2020) *Matkalla islamilaisessa Suomessa*. Tampere: Vastapaino.

Karvonen, Erkki (1999) *Elämää mielikuvayhteiskunnassa. Imago ja maine menestystekijöinä myöhäismodernissa maailmassa*. Helsinki: Gaudeamus.

Karvonen, Erkki (1997) Imagologia. Imagon teorioiden esittelyä, analyysiä, kritiikkiä. Tampere: Tampere University Press.

Kielitoimiston sanakirja (2020) Lähiö. <https://www.kielitoimistonsanakirja.fi/lähiö> Viitattu 9.2.2021.

Kielitoimiston sanakirja (2020) Mielikuva. <https://www.kielitoimistonsanakirja.fi/#/mielikuva?searchMode=all> Viitattu 16.2.2021.

Kielitoimiston sanakirja (2020) Segregaatio. <https://www.kielitoimistonsanakirja.fi/#/segregaatio> Viitattu 7.3.2021.

Kopomaa, Timo (2011) Lähiö 2.0 – utopiaa ja totta. Helsinki: Kake-julkaisu.

Kortteinen, Matti (1982) Lähiö: tutkimus elämäntapojen muutoksesta. Helsinki: Otava.

Kortteinen, Matti & Vaattovaara, Mari (2015) Segregaation aika. Yhteiskuntapolitiikka 80:6, 562–574.

Kuula, Arja (2011) Tutkimusetiikka. Aineistojen hankinta, käyttö ja säilytys. Tampere: Vastapaino.

Media Audit Finland (2020) Levikkitilasto LT2019. <https://mediaauditfinland.fi/wp-content/uploads/2020/08/LT-tilasto-2019.pdf> Viitattu 16.2.2021.

Luhtakallio, Eeva & Mustranta, Maria (2017) Demokratia suomalaisessa lähiössä. Helsinki: Into.

Mikkela, Elina (2013) Naisten ja miesten ammatit ja työt. Teoksessa Marjut Pietiläinen (toim.) Työ, talous ja tasa-arvo. Helsinki: Tilastokeskus, 65–81.

Nieminen, Krista (2020) Myllypuro mullistuu, Kontula odottaa uutta nousua. Vertaileva tutkimus kahden lähiön maineen rakentumisesta sanomalehdessä vuosien 2000 ja 2017 välisenä aikana. Pro gradu -tutkielma. Sosiologia. Helsinki: Helsingin yliopisto.

Oksanen, Atte & Nurmi, Johanna & Räsänen, Pekka (2011) Pahuus ja väkivallan käsittelemisen ongelma Jokelan ja Kauhajoen koulusurmien jälkeen. Janus 19:2, 104–121.

Permentier, Matthieu & Van Ham, Maarten & Bolt, Gideon (2008) Same Neighbourhood ... Different Views? A Confrontation of Internal and External Neighbourhood Reputations. Housing Studies 23:6, 833–855.

- Pietikäinen, Sari & Mäntynen, Anne (2020) Uusi kurssi kohti diskurssia. Tampere: Vastapaino.
- Roivainen, Irene (1993) Lähiö ja sen asukkaat teollisuuden murroksessa: tutkimus hervantalaisista teollisuustyöntekijöistä. Tampere: Tampereen yliopisto.
- Roivainen, Irene (1999) Sokeripala metsän keskellä. Lähiö sanomalehden konstruktiona. Helsinki: Helsingin kaupungin tietokeskus.
- Salonen, Netta (2019) Asuinalueiden segregaatio: Vertailututkimus Ruotsin ja Suomen suurimmista kaupungeista. Pro gradu -tutkielma. Aluetiede. Vaasa: Vaasan yliopisto.
- Stjernberg, Mats (2020) Suomalaisten 1960- ja 1970-lukujen lähiöiden sosioekonominen kehitys ja alueellinen eriytyminen. Yhteiskuntapolitiikka 80:6, 547–561.
- Turtiainen, Pirjo (2020) Nuorten hyvinvointi alueellisen erilaistumisen näkökulmasta. Valtiotieteellisen tiedekunnan julkaisuja. Helsinki: Helsingin yliopisto.
- Vilkama, Katja (2011) Yhteinen kaupunki, eriytyvät kaupunginosat? Kantaväestön ja maahanmuuttajataustaisten asukkaiden alueellinen eriytyminen ja muuttoliike pääkaupunkiseudulla. Helsinki: Helsingin kaupungin tietokeskus.
- Vilkama, Katja & Vaattovaara, Mari (2015) Keskiluokka kuin kotonaan? Kokemuksia sosioekonomisesti heikoimmilla alueilla asumisesta pääkaupunkiseudulla. Yhteiskuntapolitiikka 80:3, 207–220.
- Vilkama, Katja & Vaattovaara, Mari & Dhalmann, Hanna (2013) Kantaväestön pakoa? Miksi maahanmuuttajakeskittymistä muutetaan pois? Yhteiskuntapolitiikka 78:5, 485–497.
- Yle.fi (2014) Yle pähkinänkuoressa. <https://yle.fi/aihe/artikkeli/yleisradio/yle-pahkinankuoressa> Viitattu 23.2.2021.
- Zimmerbauer, Kaj (2008) Alueellinen imago ja identiteetti liikkeessä. Helsinki: Yliopistopaino.